

8.7.2021

MML 50694/00 08/2021

Opetus- ja kulttuuriministeriö

kirjaamo@minedu.fi

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tutkimustietovarannosta, 29.6.2021, VN/20733/2020

MAANMITTAUSLAITOKSEN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESI- TYKSEKSI LAIKSI TUTKIMUSTIETOVARANNOSTA

Maanmittauslaitos kiittää mahdollisuudesta lausua opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntöön luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi tutkimustietovarannosta. Maanmittauslaitos lausuu asiasta seuraavaa.

Maanmittauslaitos tukee Hallituksen esitystä tutkimustietovarannoksi ja kannattaa, että tutkimustiedot, tutkimushankkeiden tiedot, julkaisutiedot ja tutkijoiden tiedot kootaan samaan tietovarantoon ja automaattisesti yliopistojen, tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoittajien järjestelmistä.

Maanmittauslaitos haluaa kuitenkin huomauttaa, ettei Maanmittauslaitoksella ole käytössä omaa operatiivista tutkimustietojärjestelmää, josta nämä tiedot saisi automaattisesti siirrettyä kansalliseen tutkimustietovarantoon avoimien rajapintojen kautta. Suurin osa Maanmittauslaitoksen tutkimustiedoista on käsin ylläpidettyä (Excel) aineistoa.

Maanmittauslaitos katsoo, että lakiehdotus tutkimustietovarannosta on tämentynyt ensimmäisen lausuntokierroksen esityksestä. On kuitenkin todettava, että se sisältää vielä joitakin tukinnanvaraisuuksia, kuten 3 §:ssä kuvattu tutkimustietovarantoon säilytettävä tieto 3 §:n kohta 7) tutkimussuunnitelmista.

Perusteluosan sivulla 31 todetaan:

”Kolmannen momentin 7 kohdassa säädettäisiin tutkimustietovarantoon säilytettävistä tutkimussuunnitelmista. Tutkimussuunnitelma ja siihen verrattavissa oleva asiakirja, kuten aineistonhallintasuunnitelma, on julkisuuslain 24 §:n 21 kohdassa mainittu asiakirja. Tutkimussuunnitelmia käsitellään tutkimustietovarannossa kansallisen tutkimusjärjestelmän tilastoinnissa ja semanttisen haun toteuttamisessa sananlouhinnan keinoin. Semanttinen haku mahdollistaa tarkempia hakuominaisuuksia. Näin tuotettavia tilastoja julkaistaan avoimessa tietopalvelussa siten, ettei niistä aiheudu haittaa tutkijalle taikka tutkimuksen tai kehittämistyön toimeksiantajalle.”
Samoin sivulla 36, kappale 4 todetaan, että ”... opetus- ja kulttuuriministeriö

8.7.2021

MML 50694/00 08/2021

käsittelee 3 §:n 3 momentin 7 kohdan mukaisia tutkimussuunnitelmia julkisuuslain 24 §:n 21 kohdan mukaisesti kansallisen tutkimusjärjestelmän tilastoinnissa ja semanttisen haun toteuttamisessa sanalouhinnan keinoin. Tuotettavia tilastoja julkaistaan avoimessa tietopalvelussa siten, ettei niistä aiheudu haittaa tutkijalle taikka tutkimuksen tai kehittämistyön toimeksiantajalle.” Edelleen sivulla 33, 2. kappaleessa todetaan, että ” Tutkimussuunnitelmat eivät ole julkisia asiakirjoja”.

Luonnostekstistä ei käy ilmi, miten opetus- ja kulttuuriministeriö tulee hyödyntämään semanttista hakua ei-julkisissa tutkimussuunnitelmissa, ja miten se aikoo huolehtia, ettei tästä koidu haittaa tutkijalle. 3 § ei kuvaa, mitä tutkimussuunnitelmia tai niiden osia sanalouhinta tulisi koskemaan, kuten 7 §:ssä Avoimesta tietopalvelusta on viitattu. Jää myös epäselväksi, mitä tutkimussuunnitelmia tutkimustoimijoiden edellytetään luovuttavan tutkimustietovarantoon, ja miten huolehdittaisiin, etteivät ne julkisuusnäkökulma huomioiden tule olla ulkopuolisten käytössä. Useat tutkimussuunnitelmat pohjautuvat tutkimusosapuolien yhteiseen konsortiosopimukseen. Kaiken kaikkiaan tutkimussuunnitelmaa ei ole sisällöllisesti tai käsitteellisesti perustelutextissä määritelty. Esimerkiksi Suomen Akatemian tutkimushakemuksiin liitettävä tutkimussuunnitelma on tarkasti ohjeistettu ja sisältövaatimukset on kuvattu Akatemian verkkosivuilla. Eri rahoitusinstrumenteilla on toisistaan hieman poikkeavia käytäntöjä. Edellä oleva huomioiden on syytä tarkentaa, mitä luonnostekstin 3 §:n 3 momentin 7 kohdan mukaisella tutkimussuunnitelmalla tarkoitetaan.

Pääjohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti
Arvo Kokkonen

Ylijohtaja

Allekirjoitettu sähköisesti
Petri Korpinen

Tiedoksi

Maa- ja metsätalousministeriö